

ТАМ, ДЗЕ ЎЗЫХОДЗІЦЬ СОНЦА

Ці ўдасца Японіі паскорыцца?

Трэцяя па велічыні сусветная эканоміка застыла на нульвай адзнацы. З пачатку мінулага года дынаміка валавога ўнутранага прадукту Японіі чатыры разы мяняла сваю накіраванасць, перад тым як перайсці да рэцэсіі. Замежныя фонды ў масавым парадку выводзяць адсюль свае актывы. Курс ены расце, таму што яе па традыцыі ў цяжкія часы скупляюць замежныя інвестары, асабліва азіяцкія. Але гэта толькі тармозіць японскую эканоміку, прыводзіць да падаражання тавараў, што пастаўляюцца на экспарт. Да ліку негатывных фактараў спецыялісты адносяць і нульваю інфляцыю. Не дзіўна, што ўсё больш эканамістаў лічаць: Краіна ўзыходзячага сонца становіцца новым «хворым» глабальнай эканомікі. Ці ўдасца Японіі выбрацца са складанага становішча і чарговы раз прадэманстраваць свае феноменальныя магчымасці?

Паданні зямлі Ва

Афіцыйная назва Японіі гучыць як «Ніхон коку» альбо «Ніпон коку». Краіна размешчана на Японскім архіпелагу, які складаецца з 6852(!) астравоў. На чатыры найбуйнейшыя — Хансю, Хакайда, Кюсю і Сікоку — прыпадае 97% агульнай плошчы. Большасць астравоў горныя, многія вулканічныя. Вышэйшы пункт Краіны ўзыходзячага сонца — вулкан Фудзіяма (3776 м).

Першыя прыкметы засялення архіпелага гісторыкі адносяць да 40 тысячагоддзя да н. э. з пачаткам японскага палеаліта, які працягваўся па 12 тысячагоддзе да н. э. Цікава, што японцы ўпершыню згадваюцца ў адной з кітайскіх гістарычных хронік — Ханьшу. Больш падрабязна зямлі Ва (як жыхары Паднябеснай называлі Японскі архіпелаг) апісваецца ў кітайскай «Гісторыі трох царстваў» (частка «Паданне пра людзей ва»). Згодна з ёй, найбольш магутным у III стагоддзі было княства Яматай, якім кіравала легендарная Хіміка. У VIII стагоддзі ў перыядзе Нара з'яўляецца моцная цэнтралізаваная японская дзяржава. Афіцыйнай рэлігіяй сёння стаў дзэн-будызм.

Пасля атамных бамбардзіровак Хірасімы і Нагасакі 6 і 9 жніўня 1945 года авіяцый ЗША, а таксама пасля далучэння СССР да ваенных дзеянняў, Японія 2 верасня 1945-га падпісала Акт аб безумоўнай капітуляцыі. У 1947-м краіна прыняла новую пацыфісцкую канстытуцыю, у якой робіцца акцэнт на ліберальную дэмакратыю. Акупацыя Японіі саюзнымі войскамі скончылася з прыняццем Сан-Францыскага мірнага дагавора, якая ўступіла ў дзеянне ў 1952 годзе, а ў 1956-м краіна ўступіла ў ААН. Хоць дзяржава афіцыйна адмовілася ад свайго права аб'яўляць вайну, яна мае вялікую сучасную армію, якая выкарыстоўваецца ў мэтах самаабароны і ў міратворчых аперацыях.

Неверагодна, але факт: ужо напрыканцы 1940-х Японія дабілася рэкорднага эканамічнага росту, які працягваўся чатыры дзесяцігоддзі і складаў у сярэднім 10 працэнтаў штогод. Напэўна, такіх прыкладаў гісторыя не ведае. Праўда, быў тут і свой мінус. Устойлівы рост спарадзіў напрыканцы 1980-х гадоў празмерна аптымістычнае стаўленне інвестараў да японскай эканомікі, што прывяло да ўзнікнення фінансавых «бурбалак» на фондавым рынку і рынку нерухомаści. У 1991 годзе эканамічны рост змяніўся крызісам, з якога краіна здолела збольшага выбрацца толькі на пачатку трэцяга тысячагоддзя.

На Венеры і Меркуры

Напрыканцы 2009-га фінансавы года Японія займала другое месца ў свеце (пасля ЗША) па мінімальным значэнні ВУП, аб'ём якога скла-

дае больш за 5 трлн долараў. Аднак, па звестках экспертаў, у жніўні 2010-га па гэтым паказчыку кітайская эканоміка абганяла японскую, у выніку чаго краіна перамясцілася на трэцяе месца. Банкаўскія паслугі, страхаванне, нерухомаści, транспарт, розныя гандаль, тэлекамунацыі і будаўніцтва адгрываюць значную ролю ў эканоміцы Японіі. Краіна ўзыходзячага сонца валодае буйнымі вытворчымі магутнасцямі, тут знаходзіцца шэраг найбуйнейшых вытворцаў механічных транспартных сродкаў, электронікі, станкоў, сталі, судоў, хімічных рэчываў, тэкстылю і харчовых прадуктаў. Сектар паслуг складае тры чвэрці валавога ўнутранага прадукту. Згодна з «Індэксам біг-мака» японскія рабочыя атрымліваюць самую высокую пагадзінную зарплату ў свеце. У Краіне ўзыходзячага сонца даволі нізкі ўзровень беспрацоўя.

Найбуйнейшыя кампаніі ўключаюць у сябе Toyota, Nintendo, NTT DoCoMo, Canon, Honda, Takeda Pharmaceutical, Sony, Nippon Steel, Terco, Mitsubishi. Акрамя таго, у Японіі размяшчаецца некалькі найбуйнейшых банкаў і Такійская фондавая біржа, якая займае другое месца ў свеце па рынковай капіталізацыі. 326 японскіх кампаній уваходзілі ў Forbes-2000, што складае 16,3% спіса.

Краіна ўзыходзячага сонца сярод сусветных лідараў у галіне навуковых даследаванняў такіх найсучаснейшых галін, як высокія тэхналогіі, біямедыцына і роботатэхніка. У нацыянальным бюджэце на гэтыя мэты прадугледжваецца 130 мільярдаў долараў, у даследаваннях задзейнічана амаль 700 тыс. навукоўцаў.

Японія лідзіруе ў фундаментальнай навуцы: сярод японцаў 19 нобелеўскіх лаўрэатаў па фізіцы, хіміі і медыцыне, тры лаўрэаты Філдсаўскай прэміі і лаўрэат прэміі Гауса. Краіна займае першае месца па вытворчасці і выкарыстанні робатаў. Так, тут прымяняецца больш за палову (402 200 з 742 500) з усіх вырабленых індустрыяльных робатаў у свеце. У гэтай краіне придумалі такіх робатаў, як QRIO, ASIMO і AIBO.

Японскае агенства аэракасімічных даследаванняў (JAXA) займаецца касмічнымі, планетарнымі, авіяцыйнымі даследаваннямі, а таксама праектуе ракеты і спадарожнікі. Агенства валодае магчымасцю запуску штучных спадарожнікаў Зямлі, аўтаматычных міжпланетных станцый, уздольнае ў праграме Міжнароднай касмічнай станцыі. JAXA запусціла PLANET-C для вывучэння Венеры ў 2010 годзе, вывучае Меркуры, а да 2030 года мяркую пабудаваць базу на Месяцы. 14 верасня 2007 года з касмічнага цэнтра Танэгасіма з дапамогай ракеты-носьбіта быў запушчаны другі штучны

спадарожнік Месяца пад назвай Кагуя. Гэта самая буйная даследчая місія гэтага нябеснага цэла пасля праграмы «Апалон». Спідарожнік будзе выкарыстоўвацца для збору даных аб узнікненні і эвалюцыі Месяца. Усе гэтыя, зразумела, далёка не поўныя звесткі, яскрава акрэсліваюць магутны патэнцыял Краіны ўзыходзячага сонца.

«Стрэлы» Сіндзо Абэ

Вядома, пасля чатырох дзесяцігоддзяў значнага росту цяжка рухацца наперад. Тут патрэбны беспрэцэдэнтныя захады. Апошнім часам адпаведныя рэформы ў Японіі звязаны з імем Сіндзо Абэ. Ён пакінуў пост прэм'ера ў 2007 годзе, але вярнуўся ў палітыку ў снежні 2012-га, аб'яўляючы хутка прастымуляваць эканоміку Японіі шляхам беспрэцэдэнтнай у гісторыі краіны

палітыкі рэзкай дэвальвацыі нацыянальнай валюты. Асноўным ідэйным натхняльнікам і дарадцам Абэ стаў Каіцэ Хамада, прафесар Ельскага ўніверсітэта японскага паходжання. Галоўная мэта «абэномікі» (гэты неалагізм з'явіўся як пазначэнне эканамічнай палітыкі японскага прэм'ера) — перамагчы шматгадовую дэфляцыю за кошт магутнага змякчэння палітыкі Банка Японіі.

Для выхаду з крызіснай сітуацыі Сіндзо Абэ прапанаваў праграму «трех стрэл». Па сутнасці, яна павінна была разгарнуць рух па дэфляцыйнай «спіралі» ў адваротны бок ад звужэння — да пашырэння. Калі рэцэсія стымулюе дэфляцыю, а тая, у сваю чаргу, стымулюе рэцэсію, то, на думку японскага прэм'ер-міністра, эканамічны рост будзе стымуляваць інфляцыю, якая павінна аказацца выдатнай дапамогай для далейшага эканамічнага росту.

Вынікі новай эканамічнай палітыкі не прымусілі сябе доўга чакаць. Усяго за 4 месяцы ўкаранення абэномікі курс ены абсяцэнніўся да долара больш чым на 20%, праўда, экспарт вырас не так значна, але чакалася. Але шэраг экспертаў усё ж станюць ацанілі рэформы. «Няма сумненняў, што абэноміка спрацуе: у краіне нізкая няроўнасць, моцныя інстытуты, высокаадукаваная рабочая сіла з выдатнымі тэхнічнымі навыкамі і пачуццём прыгожага, і яна размешчана ў рэгіёне свету, які развіваецца найбольш хутка, — заўва-

жыў нобелеўскі лаўрэат па эканоміцы Джозэф Стыгліц. — Японія павінна стаць прамыянем святла ў паньлым царстве сусветнай эканомікі».

Праўда, новы курс урада выявіў і шэраг відавочных хібаў, якія ў будучыні могуць прывесці не толькі да дэфолту самай краіны, але і да крызісных з'яў у эканоміках дзяржаў, якія цесна кантактуюць з Японіяй. Многія лічаць, што японскага цуду так і не адбылося. Часопіс Spiegel, напрыклад, сцвярджае: новая эканамічная палітыка, у аснове якой ляжыць танная ена, зводзіцца да простага друкавання грошай. Дэвальвацыя японскай валюты ў адносінах да галоўных сусветных валют, і ў першую

нах (паводле прагнозаў, населеніцтва краіны да 2060 года можа скараціцца са 127 млн чалавек да 86 млн!), асцярогі наконт цяжкай будучыні, якая вынікае з нежадання японцаў марнаваць грошы. Між тым, рост спажывання дапамог бы знізіць гіганцкі доўг Японіі, які цяпер перавышае квадрыльён ен (каля 10,5 трлн долараў) і можа дасягнуць, па прагнозах эканамістаў, 250% ад ВУП. Такого высокага абавязальства няма ні ў адной развітай краіны планеты.

Мабыць, адзінымі, хто атрымаў выгаду ад новай эканамічнай палітыкі, аказаліся транснацыянальныя канцэрны тыпу Toyota, якія могуць канвертаваць доларавыя даходы ў ены. Аднак нават гэтак параўнальна нядрэннае (у параўнанні з астатнімі) жыццё не вымушае гігантаў будаваць новыя заводы і фабрыкі, наймаць новых работнікаў, каб такім чынам развіць эканоміку.

У выніку выбараў, што прайшлі 10 ліпеня, кіруючая кааліцыя на чале з Ліберальна-дэмакратычнай партыяй Японіі атрымала пераважную большасць у Палаце дарадцаў Японіі (верхняй палаце парламента). Паколькі ў ніжняй палаце ў ЛДП такая ж сітуацыя, перамога дае Абэ поўны кантроль

над палітыкай Краіны ўзыходзячага сонца. Прэм'ер-міністр збіраецца выкарыстаць становішча для далейшага правядзення сваёй эканамічнай палітыкі. Большасць японцаў лічаць, што справы ў эканоміцы ідуць не лепшым чынам. Аднак прэм'ер-міністр перакананы ў перамозе. «Голас народа дазваляе нам ісці наперад, — заявіў Сіндзо Абэ на мітынг пасля абвешчэння вынікаў выбараў. — Мы павінны паскорыць абэноміку для таго, каб спрадзіць спадзяванні японцаў».

«Японія павінна стаць прамыянем святла ў паньлым царстве сусветнай эканомікі».

Вядома, прэм'ер Абэ выдатна бачыць, што яго эканамічная палітыка буксуе. Таму ён аб'явіў аб правядзенні структурных рэформаў, але нішто, уключаючы, здаецца, яго самога, не ведае, якімі яны павінны быць. Таму і пытанне наконт паскарэння застаецца пакуль нявырашаным. А ў такой сітуацыі час «важыць» вельмі шмат. І ўсё часцей гучыць меркаванне наконт магчымага маштабнага крызісу плацежаздольнасці трэцяй эканомікі планеты.

Захар БУРАК.
burak@sviazda.by

Государственное авиационное аварийно-спасательное учреждение «АВИАЦИЯ» МЧС Республики Беларусь
ПРОВОДИТ ПРОЦЕДУРУ ПЕРЕГОВОРОВ по закупке услуг на модернизацию мини-котельной в здании КДП.
Информация о проведении процедуры размещена на сайте www.icetrade.by, процедура №2016-369984, контактные телефоны: 385-13-86, факс 287-59-55.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА по продаже в частную собственность гражданам Республики Беларусь земельных участков для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов
Организатор аукциона – Ивенецкий поселковый исполнительный комитет Воложинского района Минской области

№ п/п	Адрес земельного участка	Площадь земельного участка	Наименование инженерных сетей	Начальная цена (бел. руб.)	Задаток (бел. руб.)	Расходы по документации
1	Лот № 1 г.п. Ивенец, ул. Полевая, 22, кадастровый номер 622055400050000019	0,15 га	Вблизи водоснабжение, ЛЭП, газ	6790	1358	1054

Задаток перечисляется на р/счет № 3600614020508 ГУ МФ РБ по Минской области ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Минск код 795, УНП 600537220 Ивенецкий поселковый исполнительный комитет, код платежа 04901.
Победитель аукциона обязан в течение 10 (десяти) рабочих дней после утверждения протокола о результатах аукциона внести плату за земельный участок и возместить расходы, связанные с подготовкой документации и объявления в газету.
Аукцион состоится 28 сентября 2016 года в 10.00 по адресу: Воложинский район, г.п. Ивенец, пл. Свободы, 2.
Заявления на участие и необходимые документы принимаются до 23 сентября 2016 г. (последний день подачи заявления 23 сентября 2016 г. до 17.00) по адресу: Воложинский район, г.п. Ивенец, пл. Свободы, 2.
Контактные телефоны: (8 01772) 53 526, 51 843.